P9_TA(2021)0313

Poročilo Komisije o stanju pravne države za leto 2020

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 24. junija 2021 o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2020 (2021/2025(INI))

(2022/C 81/03)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju člena 295 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

— ob upoštevanju zlasti člena 2, člena 3(1), člena 3(3), drugi pododstavek, člena 4(3) ter členov 5, 6, 7 in 11 Pogodbe o Evropski uniji (PEU),

— ob upoštevanju členov PDEU, ki se nanašajo na spoštovanje, zaščito in spodbujanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic v Uniji, vključno s členi 70, 258, 259, 260, 263 in 265 PDEU,

— ob upoštevanju Protokola št. 1 o vlogi nacionalnih parlamentov v Evropski uniji in Protokola št. 2 o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti, priložena k Pogodbama,

— ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),

— ob upoštevanju sodne prakse Sodišča Evropske unije,

— ob upoštevanju člena 49 PEU, københavnskih meril in sklopa predpisov Unije, ki jih mora država kandidatka izpolnjevati, če želi pristopiti k Uniji (pravni red Evropske unije),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. septembra 2020 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2020 – Stanje pravne države v Evropski uniji (COM(2020)0580),

— ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna Unije ([1]) (uredba o pogojenosti),

— ob upoštevanju Uredba (EU) 2021/692 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Državljani, enakost, pravice in vrednote ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1381/2013 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014 ([2]);

— ob upoštevanju Splošne deklaracije človekovih pravic,

— ob upoštevanju instrumentov Združenih narodov o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter priporočil in poročil splošnega rednega pregleda Združenih narodov, pa tudi sodne prakse organov Združenih narodov za spremljanje pogodb in posebnih postopkov Sveta za človekove pravice,

— ob upoštevanju Deklaracije Združenih narodov o zagovornikih človekovih pravic z dne 8. marca 1999,

— ob upoštevanju priporočil in poročil Urada za demokratične institucije in človekove pravice, Visokega komisarja za narodne manjšine, predstavnika za svobodo medijev in drugih organov Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi,

— ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Evropske socialne listine, sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Evropskega odbora za socialne pravice, konvencij, priporočil, resolucij ter mnenj in poročil Parlamentarne skupščine, Sveta ministrov, komisarja za človekove pravice, Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti, usmerjevalnega odbora za boj proti diskriminaciji, raznolikost in vključenost, Beneške komisije ter drugih organov Sveta Evrope,

([1]) UL L 433 I, 22.12.2020, str. 1.
([2]) UL L 156, 5.5.2021, str. 1.

četrtek 24. junij 2021

— ob upoštevanju Memoranduma o soglasju med Svetom Evrope in Evropsko unijo z dne 23. maja 2007 in sklepov Sveta z dne 8. julija 2020 o prednostnih nalogah EU pri sodelovanju s Svetom Evrope v obdobju 2020–2022,

— ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov proti korupciji,

— ob upoštevanju Mednarodne konvencije OZN o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije,

— ob upoštevanju smernic Sveta Evrope za države članice z dne 7. aprila 2020 o spoštovanju demokracije, pravne države in človekovih pravic med zdravstveno krizo zaradi covida-19,

— ob upoštevanju vmesnega poročila o ukrepih, sprejetih v državah članicah EU med pandemijo covida-19, ter njihovem vplivu na demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, ki ga je Beneška komisija sprejela na svojem 124. plenarnem zasedanju 8. oktobra 2020,

— ob upoštevanju poročila za leto 2020, ki so ga partnerske organizacije predložile platformi Sveta Evrope za zaščito novinarstva in varnost novinarjev,

— ob upoštevanju obrazloženega predloga sklepa Sveta z dne 20. decembra 2017 o ugotovitvi očitnega tveganja hujše kršitve načela pravne države v Republiki Poljski, ki ga je Komisija izdala v skladu s členom 7(1) Pogodbe o Evropski uniji (COM(2017)0835),

— ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 17. julija 2019 o krepitvi pravne države v Uniji – Načrt za ukrepanje (COM(2019)0343),

— ob upoštevanju pregleda stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020,

— ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 19. junija 2019 o nadaljnji krepitvi pravne države v Uniji ter trenutnem stanju in možnih naslednjih korakih, v katerem ta odbor predlaga vzpostavitev letnega foruma o človekovih pravicah in pravni državi,

— ob upoštevanju poročila skupine Evropskega ekonomsko-socialnega odbora za temeljne pravice in pravno državo iz junija 2020 z naslovom *National developments from a civil society perspective, 2018–2019* (Razvoj dogodkov na nacionalni ravni z vidika civilne družbe v obdobju 2018–2019),

— ob upoštevanju poročila Agencije EU za temeljne pravice z dne 17. januarja 2018 o izzivih, s katerimi se srečujejo organizacije civilne družbe s področja človekovih pravic v EU, biltenov o posledicah pandemije covida-19 za temeljne pravice v EU, ki jih je objavila v letu 2020, ter njenih drugih poročil, podatkov in orodij, zlasti v informacijskem sistemu Evropske unije za temeljne pravice (EFRIS),

— ob upoštevanju poročila Agencije EU za temeljne pravice z dne 10. septembra 2020 o antisemitizmu: pregled antisemitskih incidentov, zabeleženih v Evropski uniji;

— ob upoštevanju poročila Evropskega inštituta za enakost spolov z dne 5. marca 2020 naslovom *Beijing + 25:the fifth review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States* (Peking + 25: peti pregled uresničevanja Pekinških izhodišč za ukrepanje v državah članicah EU),

— ob upoštevanju sklepov Sveta Evropske unije in držav članic s seje v okviru Sveta z dne 16. decembra 2014 o zagotavljanju spoštovanja načela pravne države,

— ob upoštevanju strategije EU za enakost spolov za obdobje 2020–2025, strategije za enakost oseb LGBTIQ za obdobje 2020–2025, strategije EU o otrokovih pravicah ter strategije o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030,

— ob upoštevanju akcijskega načrta EU za boj proti rasizmu za obdobje 2020–2025 in strateškega okvira EU za enakost, vključevanje in udeležbo Romov,

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. oktobra 2016 s priporočili Komisiji o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice ([3]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. marca 2018 o sklepu Komisije o uporabi člena 7(1) PEU glede razmer na Poljskem ([4]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. aprila 2018 o potrebi po oblikovanju instrumenta za evropske vrednote za podporo organizacijam civilne družbe, ki spodbujajo temeljne vrednote v Evropski uniji na lokalni in nacionalni ravni ([5]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. aprila 2018 o zaščiti preiskovalnih novinarjev v Evropi: primer slovaškega novinarja Jána Kuciaka in Martine Kušnírove ([6]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2018 o predlogu, s katerim se Svet poziva, naj v skladu s členom 7 (1) Pogodbe o Evropski uniji ugotovi obstoj očitnega tveganja, da bi Madžarska lahko huje kršila temeljne vrednote Unije ([7]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. novembra 2018 o pravni državi v Romuniji ([8]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. novembra 2018 o potrebi po celovitem mehanizmu EU za zaščito demokracije, pravne države in temeljnih pravic ([9]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 13. februarja 2019 o nazadovanju na področju pravic žensk in enakosti spolov v EU ([10]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 28. marca 2019 o stanju na področju spoštovanja načela pravne države in boja proti korupciji v EU, zlasti na Malti in Slovaškem ([11]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. decembra 2019 o pravni državi na Malti po nedavnih razkritjih okoliščin umora Daphne Caruane Galizie ([12]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. decembra 2019 o javnem diskriminiranju oseb LGBTI in sovražnem govoru proti njim, vključno z „območji brez LGBTI“ ([13]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. januarja 2020 o človekovih pravicah in demokraciji v svetu ter politiki Evropske unije na tem področju – letno poročilo za leto 2018 ([14]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. januarja 2020 o tekočih zaslišanjih v skladu s členom 7(1) PEU, primer Poljske in Madžarske ([15]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. aprila 2020 o usklajenem ukrepanju EU za spoprijemanje s pandemijo COVID-19 in njenimi posledicami ([16]),

---

([3]) UL C 215, 19.6.2018, str. 162.
([4]) UL C 129, 5.4.2019, str. 13.
([5]) UL C 390, 18.11.2019, str. 117.
([6]) UL C 390, 18.11.2019, str. 111.
([7]) UL C 433, 23.12.2019, str. 66.
([8]) UL C 363, 28.10.2020, str. 8.
([9]) UL C 363, 28.10.2020, str. 45.
([10]) UL C 449, 23.12.2020, str. 102.
([11]) UL C 108, 26.3.2021, str. 107.
([12]) Sprejeta besedila, P9_TA(2019)0103.
([13]) Sprejeta besedila, P9_TA(2019)0101.
([14]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0007.
([15]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0014.
([16]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0054.

četrtek 24. junij 2021

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. junija 2020 o protirasističnih demonstracijah zaradi smrti Georgea Floyda ([17]),

— ob upoštevanju resolucije z dne 19. junija 2020 o nadaljevanju kazenskega pregona proti ministrskemu predsedniku Češke republike zaradi poneverbe sredstev EU in morebitnega nasprotja interesov ([18]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. septembra 2020 o predlogu sklepa Sveta o ugotovitvi očitnega tveganja hujše kršitve načela pravne države v Republiki Poljski ([19]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. oktobra 2020 o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice ([20]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 8. oktobra 2020 o pravni državi in temeljnih pravicah v Bolgariji ([21]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. novembra 2020 o krepitvi medijske svobode: varstvo novinarjev v Evropi, sovražni govor, dezinformacije in vloga platform ([22]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 26. novembra 2020 o razmerah na področju temeljnih pravic v Evropski uniji – letno poročilo za leti 2018–2019 ([23]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. decembra 2020 o večletnem finančnem okviru 2021–2027, medinstitucionalnem sporazumu, instrumentu EU za okrevanje in uredbi o pravni državi ([24]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. marca 2021 o razglasitvi EU kot svobodnega območja za osebe LGBTIQ ([25]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. marca 2021 o uporabi Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092, mehanizem pogojevanja s pravno državo ([26]),

— ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. aprila 2021 o umoru Daphne Caruane Galizie in pravni državi na Malti ([27]),

— ob upoštevanju svoje ocene evropske dodane vrednosti, priložene zakonodajnemu samoiniciativnemu poročilu o mehanizmu EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice iz oktobra 2016,

— ob upoštevanju svoje predhodne ocene o evropski dodatni vrednosti mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice z dne 23. aprila 2020,

— ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenj Odbora za proračunski nadzor, Odbora za pravne zadeve, Odbora za ustavne zadeve in Odbora za peticije,

— ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve (A9-0199/2021),

---

([17]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0173.
([18]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0164.
([19]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0225.
([20]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0251.
([21]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0264.
([22]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0320.
([23]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0328.
([24]) Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0360.
([25]) Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0089.
([26]) Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0103.
([27]) Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0148.

A. ker Unija temelji na skupnih vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, ki so določene v členu 2 PEU in so skupne državam članicam EU, države članice ki želijo pristopiti Uniji pa jih morajo spoštovati; ker so demokracija, pravna država in temeljne pravice vrednote, ki se vzajemno krepijo in bi lahko, če bi bile ogrožene, pomenile sistemsko grožnjo za Unijo; ker je spoštovanje pravne države na vseh ravneh upravljanja, vključno s podnacionalnimi subjekti, zavezujoče za Unijo kot celoto in države članice;

B. ker je letni cikel pregleda pravne države dobrodošel dodatek k razpoložljivim orodjem za ohranjanje vrednot, zapisanih v členu 2 PEU, saj se pri tem obravnava stanje v vseh državah članicah EU na podlagi štirih stebrov, kar neposredno vpliva na spoštovanje načela pravne države; ker je ta cikel zasnovan na letni ravni, da se zagotavlja spoštovanje pravne države in preprečuje nastanek ali poglabljanje težav;

C. ker je obseg prvega poročila Komisije o stanju pravne države (poročilo za leto 2020) omejen, saj ne zajema vseh vrednot Unije iz člena 2 PEU;

D. ker je bila Listina z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe v celoti vključena v Pogodbi in je torej postala pravno zavezujoča za institucije, organe in agencije EU ter za države članice pri uporabi zakonodaje EU; ker je treba v institucijah EU in državah članicah razvijati, spodbujati in krepiti resnično kulturo temeljnih pravic, zlasti pri uporabi prava EU doma in v odnosih s tretjimi državami;

E. ker poročilo za leto 2020 sicer vsebuje pomisleke in je zelo informativno, vendar ne vsebuje niti zadostne ocene učinkovitosti sprememb, ki so jih uveljavile posamezne države, niti konkretnih priporočil za posamezne države ali pregleda spoštovanja načela pravne države v posameznih državah skozi čas, kar bi lahko ogrozilo njegove želene preventivne učinke;

F. ker se lahko brez učinkovitega nadaljnjega ukrepanja v letnem ciklu spremljanja v okviru poročila za leto 2020 zgodi, da ne bomo preprečili, zaznali ali obravnavali sistemskih izzivov in nazadovanja na področju pravne države, ki smo jim priča v zadnjih letih v več državah članicah EU; ker je spoštovanje pravne države osnovni pogoj za skladnost z načelom dobrega finančnega poslovodenja in zaščito finančnih interesov Unije;

G. ker je Parlament v zadnjih letih sprejel več resolucije, v katerih je opredelil resne probleme na področju pravne države v več državah članicah ([28]);

H. ker nazadovanje na področju pravne države in temeljnih pravic v nekaterih državah že resno načenja medsebojno zaupanje v delovanje območja svobode, varnosti in pravice ter cilje Unije iz člena 3 PEU, kot je razvidno iz več primerov, v katerih se je pri evropskem nalogu za prijetje zapletlo zaradi globokih dvomov v neodvisnost sodstva;

I. ker imajo varuhi človekovih pravic in organi za enakost v državah članicah ključno vlogo pri varovanju osrednjih načel pravne države, kot so preglednost, odgovornost in dolžno pravno postopanje;

J. ker izredni ukrepi v odziv na pandemijo covida-19 vplivajo na uveljavljanje temeljnih pravic državljanov EU, kot so pravica do prostega gibanja, dostop do pravnega varstva, dostop do javnih informacij, zasebnost, svoboda združevanja in svoboda zbiranja, pa tudi na demokratični sistem zavor in ravnotežja; ker je torej za zaščito pravic državljanov EU nadvse pomembno, da imamo vzpostavljen sistem zavor in ravnotežja za ukrepe vlade;

K. ker je več držav članic na mednarodni lestvici svobode tiska zdrsnilo na nižje mesto in ker je več nasilja nad novinarji; ker so med grožnjami medijski svobodi nadlegovanje novinarjev in napadi nanje, neupoštevanje njihovega pravnega varstva ter medijski prevzemi in ekonomsko ali politično motivirana dejanja v medijskem sektorju; ker so zaskrbljujoči dogodki, katerih namen je zadušiti svobodo govora in tiska, slab zgled tako v EU kot v državah, ki se zavzemajo za pristop k EU;

([28]) Gl. na primer resolucije z dne 1. marca 2018, 19. aprila 2018, 13. novembra 2018, 28. marca 2019, 18. decembra 2019, 19. junija 2020, 8. oktobra 2020 in 29. aprila 2021.

četrtek 24. junij 2021

L. ker je treba izboljšati in racionalizirati obstoječe mehanizme ter oblikovati učinkovit mehanizem EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, da se bodo v vsej Uniji upoštevala načela in vrednote iz pogodb;

M. ker je spoštovanje pravic manjšin eno od političnih meril, ki jih mora država kandidatka izpolnjevati ob pristopu; ker ima Unija pomembno vlogo pri zagotavljanju spoštovanja pravic narodnih in jezikovnih manjšin v državah kandidatkah; ker je Parlament že pozval Komisijo ([29]), naj sprejme skupni okvir za minimalne standarde EU za varstvo pravic pripadnikov manjšin, ki so močno vključene v pravni okvir, ki zagotavlja demokracijo, pravno državo in temeljne pravice po vsej Uniji;

I. ***Poročilo o stanju pravne države za leto 2020: nauki za leto 2021***

1. pozdravlja prvo letno poročilo Komisije o stanju pravne države; meni, da je treba v Uniji nujno vzpostaviti evropsko strukturo za spremljanje in uveljavljanje pravne države; ponovno poudarja, da je treba pravočasno opredeliti in preprečiti kršitve temeljnih pravic in pravne države, namesto da bi se nanje odzvali pozneje, ko se te kršitve ponavljajo; zato poziva k nadaljnjemu razvoju tega novega orodja;

2. pozdravlja, da Komisija pri letnem pregledu stanja pravne države v državah članicah obravnava delovanje pravosodnega sistema, protikorupcijski okvir, medijsko pluralnost in nekatera institucionalna vprašanja v zvezi s sistemom zavor in ravnovesij, do določene mere pa tudi državljanski prostor; poziva, naj se v letna poročila vključijo tudi nekateri pomembni elementi iz seznama meril za pravno državo, ki ga je leta 2016 sprejela Beneška komisija, kot so pravna jamstva za preprečevanje samovoljnega ravnanja in zlorabe pooblastil javnih organov, neodvisnost in nepristranskost odvetniške zbornice ter enakost pred zakonom in nediskriminacija; spodbuja Komisijo, naj poudari tudi pozitivne trende v državah članicah, ki bi lahko služili kot dober zgled, ki bi mu sledili tudi drugi;

3. z zadovoljstvom ugotavlja, da poročilo vsebuje poglavja o posameznih državah; pozdravlja, da si Komisija prizadeva sodelovati z vladami in parlamenti posameznih držav članic, pa tudi s civilno družbo in drugimi akterji v državi; poziva Komisijo, naj vloži več dela v poglobljeno analizo posamezne države in bolje oceni, kako hude so težave na področju pravne države; meni, da bi morala Komisija več časa nameniti obisku posamezne države, tudi na terenu, da bi vzpostavila širše sodelovanje in dialog z nacionalnimi organi in civilno družbo; meni, da bi morala Komisija bolj ozaveščati o teh obiskih, da bi se na nacionalni ravni izoblikovala kultura pravne države;

4. pozdravlja, da se pregled vseh držav izvaja na podlagi enakih kazalnikov in metodologije; poudarja, da pa se lahko zgodi, da najhujše kršitve pravne države postanejo trivialne, če se različne kršitve enako prikazujejo; poziva Komisijo, naj v poročilu razlikuje med sistemskimi in posameznimi, nepovezanimi kršitvami pravne države; poudarja, da je lahko letno poročilo o stanju pravne države koristno, saj lahko ima preventivni učinek; meni, da je treba natančneje oceniti, ali je imelo zadosten preventivni učinek ter da tega vsekakor očitno ni imelo za države članice v postopku iz člena 7(1) PEU; meni, da bi lahko bilo v poročilu za leto 2020 v poglavjih o posameznih državah za vsak posamezen steber, ki se analizira, bolj poglobljeno in pregledno ocenjeno, ali obstajajo hude pomanjkljivosti ali tveganje hudih kršitev vrednot Unije oziroma ali so bile te vrednote dejansko kršene; meni, da je ta ocena potrebna za oblikovanje sklepov o stanju pravne države in opredelitev nadaljnjih ter popravnih ukrepov in orodij; poziva k sinteznemu pristopu v prihodnjih poročilih, da se jasno opredeli, na katerih področjih so v državah članicah največja tveganja in težave; poziva Komisijo, naj naj temu primerno posodobi svojo metodologijo ter naj brez nepotrebnega odlašanja obvešča Parlament;

5. meni, da je poročilo za leto 2020 preveč opisno in ne vsebuje ustrezne analize; poziva Komisijo, naj v prihodnje pripravi bolj analitična poročila; meni, da morajo prihodnja poročila vsebovati priporočila za posamezno državo, kako naj obravnava ugotovljene kršitve in jih odpravi, po možnosti tudi roke, do kdaj naj priporočilo izvede, ter merila, po katerih naj se ravna; poziva Komisijo, naj v poročilih tudi opiše nadaljnje spremljanje izvajanja priporočil in korektivnih ukrepov;

([29]) Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. novembra 2018 o minimalnih standardih za manjšine v EU (UL C 363, 28.10.2020, str. 13).

6. ga skrbi, da se utegne spodkopavanje medijske svobode preliti na druga področja, ki se analizirajo; meni, da so kampanje blatenja akademikov, novinarjev, sodnikov, pravnih strokovnjakov, organizacij civilne družbe in aktivistov, zlasti tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, namenjene omejevanju njihove neodvisnosti in onemogočanju njihovega delovanja, kar je strašljivo;

7. zato poziva k celovitejši analizi medsebojnih povezav med štirimi stebri poročila in tega, kako lahko več pomanjkljivosti skupaj privede do sistemskih kršitev pravne države in ali to vpliva oziroma bi lahko vplivalo na finančne interese Unije;

8. meni, da bi morali v letnih poročilih navesti horizontalne težnje na ravni EU; meni, da poročilu za leto 2020 manjka perspektiva za celotno EU poziva Komisijo, naj ugotovi primere, ko bi lahko nekateri ukrepi ali prakse, ki ogrožajo pravno državo, medijsko svobodo, sistem zavor in ravnovesij ali boj proti korupciji v državi članici postale načrti za druge ali kadar bi lahko resnost in obseg teh praks vplivala na celotno Unijo; poziva jo tudi, naj oceni, kako ti napadi načenjajo kakovost demokracije v Uniji; poziva, naj se ti trendi v Uniji, vključno z naraščanjem primerov, ko ustavna sodišča izpodbijajo pravno strukturo EU, v poročilu prednostno analizirajo, da se lahko na podlagi tega pripravijo popravni ukrepi na ravni EU; poziva Komisijo, naj jasno prikaže kampanje sistematičnega dezinformiranja in tujega vmešavanja, s katerimi se skuša doseči, da bi javnost izgubila zaupanje v državne institucije in neodvisne medije, države članice pa bi prevzele avtoritarne strukture vladanja;

9. obžaluje, da v poročilu za leto 2020 niso bila podrobno obravnavana vsa vprašanja pravne države; poziva Komisijo, naj razvije strokovno znanje in zmogljivosti za posamezne države, da se bo mogoče hitreje odzivati na negativne spremembe v državah članicah; poziva jo tudi, naj dovolj sredstev nameni spremljanju in izvrševanju načel pravne države v EU;

10. poudarja, da bi morali zakoni držav članic, spoštovanje pravne države, sistem zavor in ravnovesij in demokratične institucije, vključno z njihovo neodvisnostjo, delovati ne le na papirju, temveč tudi v praksi;

Pravosodni sistemi

11. pozdravlja spremljanje neodvisnosti, kakovosti in učinkovitosti pravosodnih sistemov držav članic, vključno z državnim tožilstvom, ter njihove zmogljivosti za zagotavljanje sodnega varstva, da se zagotovi skladnost s pravom Unije; meni, da bi bilo treba tudi spremljati, ali je okolje ugodno za zagotavljanje dostopa do pravnega varstva za vse, tudi na ravni EU, ter prizadevanja in vire, namenjene za boj proti nekaznovanju; je zaskrbljen, ker državljani EU nimajo na voljo neposrednega mehanizma za pritožbe, da bi lahko branili svoje pravice iz Listine; meni, da bi morala biti poročila več kot samo vsakoletna statična predstavitev stanja, poglavja o državah pa bi morala vključevati morebitne relevantne informacije o stanju pravne države, tudi o ustreznih predhodnih pregledih in političnem kontekstu, v katerem so se zgodile nove spremembe, da se omogoči natančna, dinamična in celovita ocena neodvisnosti pravosodnih sistemov *de iure* in *de facto*, vključno z neodvisnostjo odvetnikov in odvetniških zbornic, ter da bi morala zajemati daljše obdobje, ne le 12 mesecev, kot prej; poudarja, da bi bilo treba državljanom in prebivalcem EU zagotoviti ustrezne standarde pravne države pri uveljavljanju pravic do prostega gibanja v EU; poudarja, da temelj pravne države, da imajo vsi državljani dejansko dostop do pravne varnosti, ki ga je treba zlasti zagotoviti sezonskim in čezmejnim delavcem, kadar opravljajo poklicno dejavnost v drugi državi članici, saj so v ranljivem položaju;

12. poudarja, da so učinkoviti, neodvisni in pravosodni sistemi bistveni za ohranjanje pravne države; želi spomniti, da so nacionalni pravosodni sistemi del pravosodne strukture Unije; poudarja, da morajo biti pravosodni sistemi in sodniki neodvisni in torej zaščiteni pred kakršnimi koli neposrednimi ali posrednimi pritiski, grožnjami ali vmešavanjem katere koli strani, vključno s političnimi organi, da bi zaščitili temeljne pravice in svoboščine državljanov EU; pozdravlja, da so poleg mehanizmov, ki urejajo delovno dobo ter razloge za zavrnitev in razrešitev, poklicno napredovanje, disciplinske postopke in sankcije, tudi sestava sodnih organov in metode imenovanja opredeljene kot kazalniki neodvisnosti; poudarja, da je treba te parametre stalno spremljati in da mora to potekati v okviru celovite ocene vseh sistemov zavor in ravnotežja, ne pa se osredotočati le na nekaj parametrov, da se preveri dejansko stanje neodvisnosti sodstva v državah članicah;

13. ugotavlja, da poročilo za leto 2020 upravičeno obravnava potrebno digitalizacijo sodnih postopkov in usposabljanje sodnikov; želi spomniti, da se udeležba v usposabljanju za pravne poklice še vedno razlikuje med državami članicami; obžaluje, da v poročilu ni omenjeno usposabljanje za odvetnike;

14. je zaskrbljen zaradi izrazitega poslabšanja neodvisnosti pravosodnih sistemov nekaterih držav članic in vse večjega odkritega nespoštovanja prava EU, vključno s sodbami Sodišča Evropske unije; ugotavlja, da je iz poglavij o posameznih državah razvidno, da so v nekaterih državah članicah še vedno velike težave, kar zadeva neodvisnost sodstva; poziva Komisijo, naj izrecno oceni te pomanjkljivosti in ugotovitve ter jih označi kot očitno tveganje za hudo kršitev pravne države; je zelo zaskrbljen, ker se Komisija ni hitro in pravno odzvala na hude grožnje za pravno državo, ki so bile ugotovljene v poročilih o posameznih državah, zlasti ko so se te grožnje uresničile in je prišlo do dejanskega kršenja pravne države; poziva Komisijo, naj pripravi smiselno, enostavno in jasno oceno pravosodnih sistemov različnih držav ter izpostavi, kje bi se lahko uporabila najboljša praksa za primerljive sisteme in kako bi lahko obravnavali podobne pomanjkljivosti;

15. poudarja, da mora Komisija v skladu s členom 17(1) PEU zagotoviti uporabo Pogodb in sekundarne zakonodaje tudi v primerih, kjer so se po objavi poročila za leto 2020 tveganja za hude kršitve vrednot iz člena 2 PEU, ugotovljena v poročilih o državah, dejansko uresničila;

16. obsoja politični pritisk na Madžarskem in Poljskem, da bi sodiščem v državi preprečili začetek postopka predhodnega odločanja pred Sodiščem Evropske unije v skladu s členom 267 PDEU, tako da nacionalni sodniki Sodišču Evropske unije ne bi predložili vprašanj v zvezi z zahtevami EU o neodvisnosti sodstva; meni, da je ta praksa v nasprotju s Pogodbama in ustaljeno razlago Sodišča Evropske unije glede zadevnih določb; je zgrožen nad vse večjim in namernim nespoštovanjem sodb Sodišča Evropske unije; meni, da te nezakonitosti sistemsko ogrožajo enotnost in doslednost prava EU in samo delovanje Unije; poziva Komisijo, naj v prihodnja poročila vključi podrobne podatke o tem, kako države članice spoštujejo sodbe Sodišča Evropske unije; zato meni, da bi bilo treba nespoštovanje sodb tega sodišča v prihodnjih letnih poročilih oceniti kot hudo kršitev; poziva Komisijo, naj se na neizvršitev in nespoštovanje sodb Sodišča Evropske unije takoj ustrezno odzove, na primer s sodnim postopkom v skladu s členom 260 PDEU; poziva jo tudi, naj pozorno spremlja sodbe nacionalnih sodišč glede primarnosti prava EU nad nacionalnimi ustavnimi normami ter naj proti državam članicam, ki nenehno kršijo to načelo, začne postopek za ugotavljanje kršitev; poleg tega obžaluje, da je poljski predsednik vlade ustavnemu sodišču naročil, naj izda sodbo o primarnosti nacionalnih ustavnih norm nad pravom EU;

17. ugotavlja, da je počasnost civilnih, kazenskih in upravnih postopkov velik problem, zlasti za spoštovanje pravne države; poziva Komisijo, naj v prihodnja poročila vključi oceno razmer v zaporih, sodnih zaostankov in povprečnega trajanja sojenja v vsaki državi članici;

Protikorupcijski okvir

18. pozdravlja, da se v poglavjih, namenjenim posameznim državam članicam, posebno podpoglavje namenja protikorupcijskim prizadevanjem, saj sistemska korupcija spodkopava tako delovanje pravne države kot zaupanje državljanov EU v odločitve oblasti, javnih uslužbencev in sodstva; poudarja, da korupcija s preusmerjanjem javnih sredstev od javne porabe, ki so ji namenjena, zmanjšuje raven in kakovost javnih storitev in zato škodi temeljnim pravicam; poudarja, da lahko obstoj nacionalne protikorupcijske zakonodaje, politike in strategij štejemo za napredek, vendar sta za pravno državo ključna tudi njihovo izvajanje in posledično dejanska učinkovitost, ki ju je prav tako treba oceniti; poudarja, da bi morali protikorupcijski okviri zajemati področja, kot so etična pravila, ukrepi za ozaveščanje, pravila o razkritju premoženja, nezdružljivosti in navzkrižja interesov, javna naročila, mehanizmi notranjega nadzora, pravila o lobiranju in pojav vrtljivih vrat; poziva države članice in institucije, naj vzpostavijo učinkovite mehanizme za preprečevanje, odkrivanje tveganja, zaustavitev in kaznovanje korupcije in goljufij, pa tudi mehanizme za izterjavo premoženjske koristi, pridobljene s temi kaznivimi dejanju, zlasti z rednim spremljanjem porabe nacionalnih javnih sredstev in sredstev EU; ugotavlja, da ocena odpornosti protikorupcijskega okvira na koruptivna tveganja na področju javnih naročil večinoma ni zajeta v poročilo za leto 2020;

19. poziva Komisijo, naj večjo pozornost nameni zlorabi sredstev EU, zlasti ob upoštevanje nove uredbe o pogojenosti s pravno državo, ter pregleda pravilno delovanje preiskovalnih organov in organov pregona v vsaki državi članici v zvezi s preiskovanjem in preganjanjem goljufij, tudi davčnih, korupcije ali drugih kršitev prava EU v zvezi z izvrševanjem

proračuna EU ali zaščito finančnih interesov Unije; izraža zaskrbljenost zaradi morebitnega povečanega tveganja zlorabe proračuna EU z namenom, da se oslabi pravna država v nekaterih državah članicah;

20. je zelo zaskrbljen zaradi vse večje grožnje, ki jo predstavljajo kazniva dejanja v zvezi s korupcijo; poziva Komisijo, naj posodobi in po potrebi izboljša protikorupcijsko zakonodajo Unije, pri čemer naj se na podlagi ugotovitev iz poročila boljše odzove na ugotovljene pomanjkljivosti, in naj uresniči ustrezne politike za boj proti korupciji v državah članicah; poudarja nevarnosti povečanja korupcije za kohezijo pravnega reda Unije, učinkovitost skupnih politik, varstvo človekovih pravic, mednarodno verodostojnost Unije in delovanje njenega notranjega trga, za to pa je spoštovanje pravne države ključnega pomena; poziva Komisijo, naj predstavi primere najboljše prakse, opredeli področja, ki so še posebej občutljiva na korupcijo, in pripravi priporočila za posamezne države za izboljšanje ter naj to znanje uporabi za posodobitev in izboljšanje protikorupcijskega okvira Unije;

21. ponovno opozarja na ključno vlogo žvižgačev v boju proti organiziranemu kriminalu, korupciji in pranju denarja;

22. svari, da pomanjkanje enotnih, posodobljenih in konsolidiranih statističnih podatkov v vseh državah članicah ter težave pri zbiranju informacij o prejemnikih sredstev iz programov EU ovirajo ocenjevanje in primerjavo podatkov o preiskavah in pregonu kaznivih dejanj korupcije; zato poziva Komisijo, naj podpre in spodbudi harmonizacijo opredelitev teh kaznivih dejanj po vsej Uniji in naj zagotovi, da se bodo sklopi podatkov bolje uporabili, ter določi metodologijo za oblikovanje novih sklopov, da bi imeli primerljive podatke o obravnavi primerov korupcije po vsej EU; poudarja, da je v boju proti korupciji nujno podpreti in povečati sodelovanje med institucijami EU, državami članicami, Evropskim uradom za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropskim javnim tožilstvom; meni, da boj proti korupciji ne zahteva le odločnega mandata, temveč tudi veliko večji proračun, vire in vse vrste pomoči, ki so potrebni za omenjene institucije in organe;

Svoboda izražanja: medijska svoboda in pluralizem, umetniška in akademska svoboda

23. pozdravlja dejstvo, da je v poročilu posebno poglavje namenjeno spremljanju medijske svobode in medijskega pluralizma; zlati pozdravlja osredotočenost na varnost novinarjev; poziva Komisijo, naj poda oceno učinkovitosti in uspešnosti nacionalnih okvirov za zaščito medijske svobode in pluralizma; poudarja, kako pomembno je oceniti in spremljati stanje na področju medijev v državah članicah, zlasti s pregledom ukrepov, ki jih vlade sprejemajo za utišanje medijev, ki so do njih kritični, in/ali spodkopavanje svobode in pluralizma, da bi se preprečilo tveganje še nadaljnjega kopičenja informacij v rokah majhne skupine ljudi, kar bi otežilo širitev svobodnih in neodvisnih informacij;

24. obžaluje, da manjkata ocena javnih in zasebnih medijev na nacionalni ravni in stopnje njihove pravne in dejanske neodvisnosti od nacionalnih organov, političnih strank ali katerega koli drugega vpliva ter ocena morebitnih navzkrižij interesov in koncentracije medijev ter preglednosti lastništva medijev; poudarja, da je treba zagotoviti finančno neodvisnost in pogoje za trajnostno delovanje zasebnih medijskih akterjev, da bi preprečili politični prevzem medijev; opozarja, da so javni medijski zavodi nenadomestljivi, in poudarja, da je bistveno, da imajo in ohranijo neodvisnost in svobodo brez političnega vmešavanja; obžaluje, da manjka ocena pravne in dejanske stopnje neodvisnosti nacionalnih regulativnih organov za medije; meni, da bi bilo treba pozorno spremljati pravilno izvajanje člena 30 direktive o avdiovizualnih medijskih storitvah iz leta 2018 ([30]) ter da bi bilo treba po tem postopku po potrebi hitro začeti postopke za ugotavljanje kršitev; v zvezi s tem poziva Komisijo, naj preuči poskuse ustrahovanja in obrekovanja novinarjev, zlasti tiste, ki jih izvajajo javne radiotelevizije, vključno z neposrednimi napadi na tuje novinarje kot javne sovražnike zaradi preiskovalnega novinarstva;

25. je zaskrbljen zaradi vse slabšega stanja na področju medijske svobode in pluralizma v nekaterih državah članicah od objave poročila za leto 2020; je zelo zaskrbljen zaradi fizičnih, psiholoških in ekonomskih groženj, zlorab, kaznivih dejanj in ubojev, katerih žrtve so novinarji in medijski delavci v Uniji zaradi njihovih dejavnosti, in opozarja, da tovrstni napadi pogosto vodijo v samocenzuriranje; poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih v poglavja za posamezne države vključi pregled napadov na novinarje po Uniji, pri čemer naj se posebej osredotoči na uboje novinarjev ter na dejansko neodvisnost kazenskih preiskav in postopkov v teh primerih od političnega vmešavanja, in odzive držav članic na to temo;

([30]) UL L 303, 28.11.2018, str. 69.

26. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so težave v zvezi z medijsko svobodo tesno povezane z ogrožanjem umetniške in akademske svobode; zato poziva, naj se ta steber razširi na vse vidike svobode izražanja, tudi na boj zoper sovražni govor, ter da se naslov stebra ustrezno prilagodi;

27. izraža zaskrbljenost, ker vlade in vplivni posamezniki uporabljajo pravne ukrepe za utišanje kritikov – na primer uporaba strateških tožb za onemogočanje udeležbe javnosti ali uporaba zakonov, ki omejujejo pravico do svobode izražanja na način, ki ni v skladu s človekovimi pravicami posameznikov; poziva države članice, naj sprejmejo ustrezno zakonodajo, s katero bodo zaščitile novinarje pred to prakso; poziva Komisijo, naj predlaga zakonodajo EU proti strateškim tožbam za onemogočanje udeležbe javnosti, da bi novinarje zaščitili pred izčrpavajočimi tožbami;

28. ugotavlja, da se zaradi zmanjševanja medijske svobode povečujejo iskanje grešnega kozla in napadi na manjšine, pogosto pod vodstvom vlade, na primer proti osebam LGBTI, migrantom in beguncem, s čimer se povečujeta sovražni govor, usmerjen proti tem skupinam, in cenzura medijev; poziva Komisijo, naj v naslednjih poročilih oceni, kako kazniva dejanja iz sovraštva in sovražni govor vplivajo na diskriminacijo;

Druga institucionalna vprašanja, povezana s sistemom zavor in ravnovesij, vključno z zaščito spodbudnega državljanskega prostora

29. pozdravlja pozornost, ki jo poročilo namenja sistemu zavor in ravnovesja ter pregledu izrednih ukrepov, sprejetih za boj proti pandemiji covida-19; ponovno poudarja, da so vladni ukrepi, ki spoštujejo pravno državo, temeljne pravice in demokratično odgovornost, nujno potrebni za boj proti pandemiji in bi morali biti temelj vseh prizadevanj za nadzor širjenja pandemije covida-19; meni, da nujna pooblastila zahtevajo dodaten nadzor, saj je treba zagotoviti, da se ne uporabljajo kot izgovor za trajnejše spreminjanje ravnovesja moči; je zaskrbljen, ker se pod pretvezo nujnih ukrepov zaradi covida-19 po hitrem postopku sprejema diskriminatorna zakonodaja; poziva Komisijo, naj še naprej pregleduje nujne ukrepe, da se zagotovi, da se zakoni pripravijo in izvršujejo pravočasno in pregledno, da so nujni, sorazmerni, družbeno pravični in začasni ter da prenehanje delovanja sodišč ne prizidane nesorazmerno dostopa do sodnega varstva; v zvezi s tem poudarja vlogo pregleda parlamenta in posvetovanja s civilno družbo; poziva Komisijo, naj še naprej spremlja postopno odpravljanje ukrepov ob pravem času; spodbuja Komisijo, naj zajamči, da države članice med pandemijo covida-19 in po njej spoštujejo, zaščitijo in branijo pravice državljanov EU;

30. opozarja, da so neodvisne nacionalne institucije za človekove pravice in nacionalni organi za varstvo človekovih pravic ob doslednem spoštovanju pariških načel ter organi za enakost pomembni za spoštovanje pravic državljanov EU in možnosti varstva pravne države na nacionalni, regionalni in lokalni ravni; je zelo zaskrbljen zaradi nedavnih poskusov, da se spodkoplje neodvisnost poljskega varuha človekovih pravic od izvršilne veje oblasti; pozdravlja sklicevanja na vlogo instituta varuha človekovih pravic v poročilu za leto 2020; poziva Komisijo, naj v naslednjem letnem ciklu več pozornosti nameni dejavnostim nacionalnih varuhov človekovih pravic in organov za enakost tako, da se poglobi v njihovo delovanje, stopnjo neodvisnosti ter dejanski prispevek pri zagotavljanju, da so vzpostavljeni ustrezni zaščitni ukrepi; zlasti opozarja, da se od objave poročila za leto 2020 zmanjšuje neodvisnost organov za enakost v nekaterih državah članicah, kar neposredno ogroža temeljne pravice državljanov; ponovno izraža zaskrbljenost zaradi krčenja prostora za neodvisno civilno družbo v nekaterih državah članicah, zlasti za pravice žensk, manjšine in zagovornike človekovih pravic, ter kriminalizacije dejavnosti, nerazumnih upravnih bremen, omejitev pri dostopu do financiranja in vse manjše finančne podpore za zagovorništvo ter zaradi omejitev svobode zbiranja in organiziranja;

31. opozarja na pomen zdravega državljanskega prostora za spodbujanje in spremljanje vrednot EU ter zagotavljanje odgovornosti vlad za ravnanje v skladu s temi vrednotami, pa tudi kot protiutež nazadovanju pravne države in za spodbujanje kulture pravne države; poziva Komisijo, naj v poročilu za leto 2021 poglobi oceno državljanskega prostora; meni, da je koristno raziskati opredelitev jasnih meril za omogočanje državljanskega prostora, da bi dolgoročno dodatno povečali to področje analize, ki bi vključevalo omogočanje pravnega okolja za uveljavljanje državljanskih svoboščin, okvir za finančno vzdržnost in trajnostnost državljanskih organizacij, vključno z vprašanjem nevladnih organizacij, ki jih ustanovi vlada, dostop do odločanja in sodelovanja pri njem, pravico do dostopa do informacij ter varen prostor, tudi glede pojavljanja besednih in telesnih napadov in odzivanja nanje, blatenja ter pravnega, upravnega in davčnega nadlegovanja, tudi s strateškimi tožbami za onemogočanje udeležbe javnosti, njihovim zastraševalnim učinkom in njihovimi dolgoročnimi posledicami, kar zadeva dejavno državljanstvo v drugi državi; ponavlja, da bi morale institucije EU

vzdrževati odprt, pregleden in reden dialog s predstavniškimi združenji in civilno družbo; poziva Komisijo, naj v naslednjih poročilih oceni, ali vse države članice državljanom EU zagotavljajo uveljavljanje političnih pravic;

32. obžaluje, da Madžarska ni izvršila sodbe Sodišča Evropske unije v zvezi z nezakonitimi omejitvami financiranja civilnih organizacij, ki jih financirajo osebe s sedežem zunaj te države članice, kar samo po sebi pomeni resno kršitev načela pravne države, zaradi česar se nadaljuje krčenje prostora za civilno družbo v tej državi; poziva Komisijo, naj Madžarsko toži pred Sodiščem Evropske unije in kot nujne zahteva odvračilne finančne sankcije iz člena 260 PDEU; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da vse več držav članic sprejema zakonodajo, ki resno omejuje svobodo združevanja in izražanja za organizacije civilne družbe, s čimer prispevajo k zmanjšanju prostora za civilno družbo;

33. obžaluje, da poročilo ne navaja jasno načrtnega procesa nazadovanja demokracije in pravne države, ki ga v nekaterih državah članicah EU vodijo nacionalni organi, ter s tem povezanega postopnega vzpostavljanja (pol-)avtokratskih režimov na podlagi postopnega uničevanja sistema zavor in ravnovesij; poziva Komisijo, naj prizna ter upošteva številna in verodostojna poročila in indekse priznanih in uveljavljenih organizacij, v katerih se ocenjujejo spoštovanje demokracije, pravne države in človekovih pravic v državah članicah skozi čas;

Predmet poročila – manjkajoča področja

34. obžaluje, da v poročilu za leto 2020 niso popolnoma zajete vrednote demokracije in temeljnih pravic iz člena 2 PEU, ki so prizadete takoj, ko v državi začne nazadovati vladavina prava;

35. poziva Komisijo, naj vključi poglavja o vseh državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za EU ter pripravi poglobljeno analizo njihovih pravosodnih sistemov, okvira za boj proti korupciji, medijske svobode in pluralizma ter institucionalnega sistema zavor in ravnovesij;

36. ponovno opozarja na neločljivo povezavo med pravno državo, demokracijo in temeljnimi pravicami ter da je treba povečati ozaveščenost o vrednotah iz člena 2 PEU in Listine; poziva Komisijo, naj razmisli, da bi v prihodnja poročila vključila izvrševanje vseh pravic, ki jih zagotavlja Listina; poudarja, da mora država članica pri vseh ukrepih s področja uporabe prava EU spoštovati pravice in načela iz Listine; zato vztraja pri povezavi med spoštovanjem pravne države in enakostjo pred zakonom, pravico do učinkovitega sodnega varstva pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem, pravico do poštenega sojenja, pravico do svetovanja, obrambe in zastopanja ter obveznim zagotavljanjem neodvisne brezplačne pravne pomoči tistim brez zadostnih sredstev in pravico do dobrega upravljanja iz člena 41 Listine;

37. odločno obsoja, da nekatere države članice EU ne spoštujejo v celoti evropske in mednarodne zakonodaje, na primer na področju boja proti diskriminaciji ali azilu, na primer ko Madžarska ni izvršila številnih sodb Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi z dostopom do azilnega postopka, med drugim v zvezi z avtomatskimi in nezakonitimi pridržanji ter pomanjkanjem hrane, s čimer krši pravico migrantov in prosilcev za azil, da zaprosijo za mednarodno zaščito;

38. poudarja svojo skrb, da se v Uniji še vedno ne spoštujejo v celoti pravice ljudi v ranljivem položaju, vključno z invalidi, otroki in verskimi manjšinami, zlasti ko v Evropi naraščata antisemitizem in islamofobija, Romi in drugimi pripadniki etničnih in jezikovnih manjšin, migranti, prosilci za azil, begunci, osebami LGBTI+ in starejšimi osebami ter ženskami, kar predstavlja kršitev člena 2 PEU; poudarja očitno povezavo med vse slabšimi standardi pravne države in temeljnih pravic ter kršitvami temeljnih pravic in pravic manjšin v teh državah članicah; poziva Komisijo, naj oceni nenehne kršitve demokracije in temeljnih pravic povsod v Uniji, vključno z napadi na ljudi v ranljivem položaju;

39. pozdravlja strategijo za okrepitev uporabe Listine, ki jo je napovedala Komisija; meni, da osredotočanje na eno samo vnaprej opredeljeno temo vsako leto ne omogoča opozarjanja na druge hude kršitve Listine v določenem letu; meni, da bi moral tak letni pregled prispevati k mehanizmu celovitega spremljanja in da bi morali biti njegova metodologija, cikel in obseg usklajeni z letnim poročilom; izraža obžalovanje in zaskrbljenost zaradi nepripravljenosti Komisije, da bi sprožila postopke za ugotavljanje kršitev v zvezi s kršitvami Listine;

40. poziva države članice, naj pripravijo letna poročila o demokraciji, pravni državi in temeljnih pravicah, vključno z enakostjo in pravicami pripadnikov manjšin;

41. poudarja, da bi moral mehanizem Unije za letno poročanje utrditi obstoječe instrumente, zlasti letno poročilo o pravni državi, okvir Komisije za pravno državo, letna poročila Komisije o uporabi Listine, dialog Sveta o pravni državi ter mehanizem za sodelovanje in preverjanje, in jih nadomestiti, da se prepreči podvajanje, hkrati pa povečati dopolnjevanje in skladnost z drugimi razpoložljivimi instrumenti, vključno s postopki iz člena 7 PEU, postopki za ugotavljanje kršitev in proračunskimi pogoji; meni, da bi morale vse tri institucije pri svoji oceni za uporabo člena 7 PEU in proračunskih pogojev uporabiti ugotovitve iz letnega cikla spremljanja; poudarja, da je treba spoštovati vloge in pristojnosti vsake od treh institucij; se zavezuje, da bo svoje letno delo v zvezi s poročili o pravni državi in temeljnih pravicah združil v širši letni cikel spremljanja spoštovanja člena 2 PEU in da ga bo začel pripravljati takoj po objavi poročila Komisije o stanju pravne države;

42. poziva k oceni, ali je področje uporabe določbe o nediskriminaciji v Listini dovolj široko, da bi bilo zagotavljanje izvrševanja načela pravne države v državah članicah in vsej Uniji skladno s členom 14 Evropske konvencije o človekovih pravicah, in katere nadaljnje ukrepe lahko sprejmejo institucije EU, da bi zagotovile njeno ustrezno uporabo; opozarja, da sodni organi Listino uporabljajo le pri izvajanju prava EU, vendar je za spodbujanje skupne kulture pravne države pomembno, da se pravice iz Listine v postopkih vedno upoštevajo; zato poziva Komisijo, naj razmisli tudi o modulih usposabljanja za sodnike in druge pravnike, osredotočenih na Listino;

Viri in metodologija poročila

43. poziva Komisijo, naj izboljša redni, vključujoči in strukturirani dialog z vladami in nacionalnimi parlamenti, nevladnimi organizacijami, nacionalnimi institucijami za človekove pravice, varuhi človekovih pravic in organi za enakost, poklicnimi združenji in drugimi deležniki; poleg tega poziva Komisijo, naj nadaljuje prakso omogočanja javnega in zaupnega poročanja, da bi zaščitili in podprli zagovornike človekovih pravic in strokovnjake za pravno državo, ki jim grozijo strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti, pregon ali nadlegovanje nacionalnih organov ali njihovih pooblaščencev; pozdravlja dejstvo, da je 24 držav članic objavilo svoje prispevke za poročilo za leto 2020, vendar obžaluje, da tri države članice odklanjajo, da bi to storile; poziva k popolni preglednosti postopka in objavi vseh prispevkov držav članic; meni, da bi morale biti organizacije civilne družbe tesno vključene v vse faze cikla pregleda;

44. obžaluje, da se Komisija ni posvetovala z deležniki, vključno s Parlamentom, o oblikovanju metodologije in postopka priprave poročila za leto 2020 ter da si ni prizadevala pridobiti povratnih informacij o njihovi izvedljivosti;

45. ponovno opozarja, da mora Komisija upoštevati pomembne informacije iz ustreznih virov in priznanih institucij; opozarja, da so ugotovitve ustreznih mednarodnih organov, kot so organi pod okriljem OZN, OVSE in Sveta Evrope, ključnega pomena za oceno razmer v državah članicah; meni, da je informacijski sistem Evropske unije za temeljne pravice vir informacij v zvezi s tem; poziva Komisijo, naj Agencijo EU za temeljne pravice pozove, naj zagotovi metodološko svetovanje in izvaja usmerjene primerjalne raziskave, s katerimi bi se zapolnile vrzeli in dodale podrobnosti na ključnih področjih poročila o stanju pravne države; poudarja, da je treba v sodelovanju z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice in Beneško komisijo vključiti skupino neodvisnih strokovnjakov, ki bi pomagali pri odkrivanju glavnih pozitivnih in negativnih sprememb v državah članicah;

46. poudarja, da je civilna družba ključni partner pri ugotavljanju kršitev pravne države ter spodbujanju demokracije in temeljnih pravic; je trdno prepričan, da bi morala Komisija vpeljati formalen in stalen dialog s predstavniki civilne družbe o teh vprašanjih ter poskrbeti za njihovo tehtno sodelovanje pri pripravi letnega poročila o stanju pravne države; pri tem opozarja, da bi bil po izkušnjah nevladnih organizacij s ciklom za leto 2020 proces bolj učinkovit s tematsko strukturiranimi posvetovanji v okviru razprav o stanju pravne države, hkrati pa bi lahko civilna družba posredovala več dragocenih povratnih informacij; poudarja, da bi moral vprašalnik za posvetovanje deležnikom omogočiti, da poročajo o elementih, ki presegajo okvir, ki ga je predvidela Komisija, z njimi pa bi lahko dodatno ocenili, ali ustavna ureditev zagotavlja učinkovite mehanizme za omejevanje izvajanja pristojnosti;

47. meni, da se roki za posvetovanje s civilno družbo pogosto zdijo prekratki ter bi morali biti ustrezno prilagojeni in prožni, da se omogočijo popolne in celovite informacije; poudarja, da je to deležnikom, zlasti organizacijam civilne družbe, otežilo pripravo in načrtovanje njihovih prispevkov ter nacionalnih dejavnosti ozaveščanja, ki jih nameravajo izvajati za

pripravo poročila; ugotavlja, da so prispevki osiromašeni, ker se posvetovanja organizirajo pred letno objavo javnih statističnih podatkov; poziva Komisijo, naj omogoči večjezične prispevke; predlaga, naj bo okvir za prispevke deležnikov predvidljiv in ne tako tog; ugotavlja, da je posvetovanje mogoče izboljšati med drugim s sprejemanjem dodatnih ukrepov na podlagi prispevkov subjektov civilne družbe;

48. meni, da je sodelovanje s Svetom Evrope in njegovo parlamentarno skupščino v letnem ciklu spremljanja, tudi prek bolj strukturiranega partnerstva, še posebej pomembno za spodbujanje demokracije, pravne države in temeljnih pravic v EU; poziva Komisijo, naj v poglavja o državah vključi podatke o neizpolnjevanju sodb Evropskega sodišča za človekove pravice, kot jih oceni odbor ministrov; ponovno poudarja, da je pristop Unije k Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin obveznost iz Pogodb v skladu s členom 6(2) PEU; ponavlja, da je treba hitro zaključiti postopek pristopa h tej konvenciji, da se bo zagotovil dosleden okvir za varstvo človekovih pravic po vsej Evropi ter se bo še povečalo varstvo temeljnih pravic in svoboščin v Uniji;

II. ***Institucionalni vidiki mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice***

49. ponovno poziva Komisijo in Svet, naj sprejmeta poziv Parlamenta iz resolucije z dne 7. oktobra 2020 za uvedbo mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice, ki bi zajemal vse vrednote iz člena 2 PEU; ponovno poudarja, da je takšen mehanizem potreben za povečanje spodbujanja in spoštovanja vrednot EU; opozarja, da bi moral biti letni cikel celovit, objektiven, nepristranski, temeljiti na dokazih in se enako in pravično uporabljati za vse države članice;

Priporočila za posamezne države

50. ponovno poziva Komisijo, naj zagotovi resnično oceno razmer v zvezi z vsemi vrednotami iz člena 2 PEU v državah članicah in sprejme jasna priporočila za posamezne države o tem, kako se spopasti z ugotovljenimi težavami in odpraviti kršitve, vključno po potrebi z roki za izvršitev, merili, ki jih je treba doseči, cilji ter konkretnimi ukrepi, ki jih je treba sprejeti, da bi državam članicam pomagala pri odpravljanju pomanjkljivosti, ugotovljenih v poročilu; poziva k spremljanju teh pobud v prihodnjih letnih ali nujnih poročilih;

51. priporoča, naj Komisija uskladi svoja priporočila z mehanizmi, ki jih je mogoče uporabiti za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti; poziva Komisijo, naj bolje spremlja izvajanje poglavij za posamezne države v zadevnih državah članicah, po potrebi z aktiviranjem drugih orodij pravne države, da bi dosegla rezultate v primeru neizvajanja priporočil; meni, da bi Komisija lahko začela več postopkov za ugotavljanje kršitev pred Sodiščem; poudarja, da je pomembno opredeliti jasne pozitivne in negativne trende v vsaki državi članici ter da je treba posebno pozornost nameniti primerjavi s poročilom iz prejšnjega leta;

Medinstitucionalni sporazum

52. meni, da sedanja institucionalna ureditev glede letnega poročila ne izpolnjuje pričakovanj Parlamenta; pričakuje, da bodo vse tri institucije ustanovile stalno medinstitucionalno delovno skupino, kot je predlagal Parlament v svoji resoluciji z dne 7. oktobra 2020;

53. poziva Komisijo in Svet, naj nemudoma začneta pogajanja s Parlamentom o medinstitucionalnem sporazumu na podlagi člena 295 PDEU, da se dokončajo obstoječi mehanizmi z vzpostavitvijo nepristranskega in na dokazih slonečega mehanizma za pravno državo, ki bo zapisan v pravnem aktu in bo vse tri institucije zavezoval k bolj preglednemu in regulariziranemu procesu z jasno določenimi pristojnostmi in s skupino neodvisnih strokovnjakov, ki bo svetovala delovni skupini in trem institucijam, in ob tesnem sodelovanju z Agencijo Evropske unije za temeljne pravice, s čimer bo varstvo in spodbujanje vseh vrednot EU postalo trajen in prepoznaven del agende Unije; meni, da je predlog v prilogi k resoluciji Parlamenta z dne 7. oktobra 2020 o uvedbi mehanizma EU za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice primerna podlaga za začetek pogajanj; meni, da bi medtem pilotski projekt, ki bi vključeval neodvisne strokovnjake, ki bi ocenjevali ravnanje v skladu z vrednotami EU, pomagal pri zbiranju potrebnega znanja in izkušenj;

Dopolnjevanje z drugimi instrumenti na področju pravne države

54. ponovno poudarja, da mora mehanizem za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice dopolnjevati in okrepiti sedanje in prihodnje postopke v skladu s členom 7 PEU, nikakor pa jih ne sme nadomestiti; močno obžaluje, da Svet ne more doseči pomembnega napredka pri zagotavljanju spoštovanja vrednot EU v postopkih iz člena 7 PEU, ki trenutno potekajo; ugotavlja, da oklevanje Sveta, da bi učinkovito uporabilo člen 7 PEU, dejansko omogoča nadaljnje nespoštovanje

vrednot iz člena 2 PEU, vključno z očitnim nespoštovanjem sodb Sodišča Evropske unije ter nadlegovanjem tistih, ki želijo ohraniti pravno državo v nekaterih državah članicah; obžaluje, da Svet pod pretvezo covida-19 ni pripravil zaslišanj, kljub temu da zaslišanja v osebni navzočnosti niso obvezna, temveč bi se lahko opravila prek videokonference; zahteva, naj se objavi pravno mnenje pravne službe Sveta, ki trdi drugače; poziva Svet, naj nadaljuje zaslišanja na podlagi člena 7(1)PEU, zagotovi, da se ta opravila čim prej ter obravnava najnovejše dogajanje; ponovno poziva Svet, naj kot nadaljnji korak po zaslišanjih zadevnim državam članicam predloži konkretna priporočila, kot je določeno v členu 7(1) PEU, in navede roke za izvedbo teh priporočil; poziva, naj se v okviru konference o prihodnosti Evrope razmisli o pregledu člena 7 PEU, vključno z glasovalno večino, ki se zahteva, da bi bil postopek bolj učinkovit, zlasti glede soglasja, ki se zahteva za naložitev sankcij; vztraja, naj se spoštujejo vloga in pristojnosti Parlamenta, zlasti pravica, da se ga ustrezno obvesti o postopkih v zvezi s pravno državo, vključno z zaslišanji na podlagi člena 7 PEU;

55. meni, da je poročilo sicer nadvse pomembno orodje spremljanja, vseeno pa so nujna tudi jasna priporočila o ugotovljenih težavah in potrebnih nadaljnjih ukrepih; ponovno poudarja, da v primerih, ko se ne popravijo pomanjkljivosti in spoštujejo priporočila, bi moralo biti letno poročilo podlaga za odločitev, ali naj se uporabi en ali več ustreznih instrumentov, kot sta postopek iz člena 7 PEU in mehanizem pogojenosti, ali naj se uporabi okvir EU za krepitev načela pravne države ali pa začnejo postopki za ugotavljanje kršitev, vključno s skrajšanim postopkom, zahtevki za izdajo začasne odredbe Sodišča in ukrepi zaradi neizvrševanja sodb Sodišča Evropske unije v zvezi z zaščito vrednot EU; poudarja, da je treba poročilu vsekakor priložiti izvedljiva priporočila in roke za njihovo izvedbo; opozarja, da je mogoče sočasno sprožiti postopke za ugotavljanje kršitev glede vprašanj, opredeljenih v obrazloženih predlogih ne podlagi člena 7(1) PEU, kot je že ugotovilo Sodišče Evropske unije; poziva Komisijo, naj po potrebi dosledno uporablja postopke za ugotavljanje kršitev, da bo preprečila nazadovanje na področju pravne države v nacionalnih pravosodnih sistemih; meni, da bi konferenca o prihodnosti Evrope morala dodatno pojasniti uveljavljeno pravno načelo o primarnosti prava EU v določbah Pogodb; poziva, naj se na konferenci o prihodnosti Evrope preuči možnost, da bi povečali vlogo Sodišča Evropske unije pri varovanju temeljnih vrednot Unije;

56. pozdravlja, da so v skupni izjavi o konferenci o prihodnosti Evrope evropske pravice in vrednote skupaj z načelom pravne države opredeljene kot ena od tem za razpravo na konferenci; poziva, naj konferenca o prihodnosti Evrope vključi razmislek o učinkovitosti obstoječih mehanizmov Unije za spremljanje in preprečevanje kršitev načel iz člena 2 PEU ter spopadanje z njimi, ter naj predstavi konkretne predloge za oprijemljive ukrepe, s katerimi bi se okrepili mehanizmi, ki jih ima Unija na voljo;

57. poudarja, da so uporaba, namen in področje uporabe uredbe o pogojenosti s pravno državo jasno opredeljeni že v zakonodajnem delu Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092; poudarja, da je uredba o pogojenosti s pravno državo začela veljati, se neposredno uporablja od 1. januarja 2021 in je v celoti zavezujoča za vse odobritve za prevzem obveznosti in odobritve plačil v vseh državah članicah, zlasti za izplačilo sredstev Next Generation EU, ter da za njeno uporabo s strani institucij EU niso potrebne smernice ali sodna razlaga; meni, da so sklepi Evropskega sveta z dne 10. in 11. decembra 2020 o uredbi o pogojenosti s pravno državo v nasprotju s členoma 15 in 17 PEU ter členom 288 PDEU, saj uvajajo nepotrebno pravno negotovost v zvezi z dodatnimi smernicami Komisije in odložitvijo sprejetja te uredbe, ko gre za primer po členu 263 PDEU, kot se sedaj dogaja v zvezi z nedavnimi ničnostnimi tožbami Madžarske in Poljske; ponovno poziva Komisijo, naj nemudoma ukrepa v skladu z uredbo o pogojenosti s pravno državo, da bi nemudoma popolnoma izkoristila orodja za preiskovanje, ki jih ima na voljo, da bi se spopadli s kršitvami pravne države v državah članicah, ki bi dovolj neposredno vplivale na dobro finančno poslovodenje proračuna Unije ali ga resno ogrozile; poziva Komisijo, naj dosledneje uporablja uredbo o skupnih določbah ([31]) in finančno uredbo ([32]) ter tako obravnava diskriminatorno uporabo sredstev EU, kot je to storila z zadržanjem sredstev za občinske ali lokalne vlade, ki so se razglasile za „območja brez ideologije LGBTI“;

58. poziva Komisijo, naj ugotovitve iz letnega poročila uporabi v svoji oceni, ki je podlaga mehanizma za zaščito proračuna pred kršitvami načela pravne države, ter v drugih ustreznih ocenah za namene obstoječih in prihodnjih proračunskih instrumentov; ponovno poziva Komisijo, naj v svoje letno poročilo o stanju pravne države vključi poseben razdelek z analizo primerov, v katerih bi lahko kršitve načel pravne države v določeni državi članici dovolj neposredno

([31]) UL L 347, 20.12.2013, str. 320.
([32]) UL L 193, 30.7.2018, str. 1.

vplivale na dobro finančno poslovodenje proračuna EU ali ga resno ogrozile, to pa bi bilo lahko podlaga za sprožitev mehanizma pogojenosti; poziva Komisijo, naj poveča sinergijo med svojimi letnimi poročili o stanju pravne države in uredbo o pogojenosti s pravno državo, tako da jih uporabi kot ločena, a dopolnjujoča se mehanizma;

59. priznava, da mora Komisija uporabiti letno poročilo o stanju pravne države kot pomemben vir informacij pri zbiranju gradiva za uporabo uredbe o pogojenosti s pravno državo, ki bi med drugim moralo zajemati podatke iz poročil Evropskega računskega sodišča, urada OLAF in Evropskega javnega tožilstva, revizijska poročila Komisije in nacionalnih revizijskih organov, sodbe Sodišča Evropske unije in nacionalnih sodišč, analize Agencije za temeljne pravice (FRA) in informacije iz različnih sistemov, kot sta sistem za zgodnje odkrivanje in izključitev (EDES) in orodje ARACHNE; poziva Komisijo, naj v metodologiji pojasni povezavo med poročilom o stanju pravne države in mehanizmom pogojenosti s pravno državo; poudarja, da je bistveno ustrezno zaščititi legitimne interese končnih prejemnikov in upravičencev, kadar se sprejmejo ukrepi v primeru kršitev načel pravne države;

60. poziva Komisijo, naj spodbuja kulturo spoštovanja vrednot iz člena 2 PEU, tudi z okrepljenimi prizadevanji za spodbujanje izobraževanja o državljanstvu EU, ki bi moralo vključevati tudi izobraževanje o pravni državi; poziva Komisijo, naj uvede namenski program, ki bo podpiral inovativne pobude za spodbujanje izobraževanja o državljanstvu EU; poziva Svet in Komisijo, naj zagotovita ustrezne informacije in finančna sredstva za vseevropske, nacionalne, regionalne in lokalne organizacije civilne družbe ter neodvisno novinarstvo, zlasti s strateško uporabo možnosti financiranja iz uredbe o vzpostavitvi programa za državljane, enakost, pravice in vrednote, da bi povečali ozaveščenost in spodbudili vrednote EU, in ustreznih mehanizmov, vključno z letnim poročilom, da boj proti grožnjam pravni državi, ki se ugotovijo v letnem poročilu, zlasti kjer so bile ugotovljene kršitve in pomanjkljivosti; poziva države članice, naj se učijo iz dobre prakse, obravnavajo ugotovljene vrzeli ter sprejmejo ukrepe za izboljšanje razmer v vseh štirih glavnih stebrih, opredeljenih v poročilu o pravni državi; poudarja, da je treba državljane in prebivalce EU ozaveščati o sredstvih in postopkih, ki so na voljo na nacionalni ravni in ravni EU, da bi zaščitili spoštovanje pravne države in poročali o kršitvah;

III. ***Nadaljnje ukrepanje in učinek poročila***

61. poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih oceni, kako so se razvile, rešile, so v nevarnosti, da se bodo poslabšale ali pa so se poslabšale težave, ugotovljene na področjih, ki so bila analizirana v prejšnjih poročilih, naj opredeli pozitivne in negativne trende in prečna vprašanja, zlasti sistemske ali ponavljajoče se vzorce kršitve pravne države, ter pripravi jasna priporočila za odpravo vseh ugotovljenih tveganj ali nazadovanj;

62. poudarja pomen razširjanja ugotovitev iz letnega poročila na nacionalni ravni; spodbuja Komisijo, naj spodbuja razpravo o poročilu v nacionalnih parlamentih in sodeluje z organizacijami civilne družbe pri nadaljnjem ukrepanju na podlagi poročila;

63. poziva Komisijo, da v letnih poročilih o stanju pravne države jasno navede, da niso vse pomanjkljivosti in kršitve pravne države enake narave in/ali intenzivnosti ter da države članice lahko prenehajo izpolnjevati pogoje, ki jih opredeljujejo kot demokracije, in postanejo avtoritarni režimi, če namenoma, resno, trajno in sistematično v daljšem obdobju kršijo vrednote iz člena 2 PEU; poudarja, da bi morala biti glavna prednostna naloga Komisije izvrševanje prava EU, kadar pride do kršitev člena 2 PEU, in da bi morala njena letna poročila o pravni državi v glavnem prispevati k doseganju tega cilja; zato poziva Komisijo, naj poglobljeno oceni države, za katere potekajo postopki iz člena 7 PEU, da bi ponazorila, kako je pravna država strukturno ogrožena zavoljo lažjega utrjevanja avtoritarnih upravnih struktur;

64. poudarja, da bi moralo biti to poročilo podlaga za prednostno razvrščanje nadaljnjih ukrepov EU v zvezi s tistimi državami članicami, v katerih so bile ugotovljene pomanjkljivosti, prispevek poročila pa bi moral biti ključna sestavina mehanizma za demokracijo, pravno državo in temeljne pravice;

65. se zavezuje, da bo začel delo v zvezi s poročilom za leto 2021 čim prej po njegovi objavi;

četrtek 24. junij 2021

o

o o

66. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.